

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ

ΑΠΟ ΤΟΥ 1476 ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1821 ΕΤΟΥΣ

ΤΥΠΩΘΕΝΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΠΑΡ' ΕΛΛΗΝΩΝ

Εἰς τὴν δμλουμένην ἢ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν γλῶσσαν.

ΣΥΝΤΕΘΕΙΣ ΥΠΟ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΒΡΕΤΟΥ

Πρώην Ἐπιστάτου τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, Δέκτωρος τῆς Ἱατρικῆς,
Μέλους Ἀντεπιστέλλοντος διαφόρων Ἀκαδημιῶν τῆς Εὐρώπης,
Μέλους Ἑνεργητικοῦ τῆς τρίτης καὶ τετάρτης συνελεύσεως τῶν ἐν
Ἰταλίᾳ σοφῶν, καὶ Ἰππότης τοῦ Τάγματος ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ Α'. τῆς
Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν δύο Σικελιῶν.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Διορθωθείτα, αὐξηθεῖτα τε καὶ πλουτισθεῖτα ἐκ διαφορῶν κριτικῶν καὶ
βιβλιογραφικῶν σημειώσεων, καὶ ἐνδὸς Βιογραφικοῦ Πίνακος κατ'
ἀλφαβητικὴν τάξιν ἐκάστου συγγραφέως, μεταφραστοῦ, ἐκδότου ἢ
τυπογράφου Ἑλληνας.

Saepe etiam vile vestimentum sapientiam tegit.

Καὶ λῆρος πολλὰς σοφίαν στέγει.

ΑΩΜΗ'. ΑΘΗΝΗΣΙ. 1848.

Handwritten signature/initials.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΗΧΑΣ
ΒΙΒΛ. ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

PAP

Α' α' α' α'

Πρὸς τὸν Ἀναγνώστην.

Ἀπὸ τὰ μέσα τῆς 1Ε'. ἑκατονταετηρίδος μέχρι τῶν ἡμερῶν μας τρία ἀπροσδόκητα καὶ μεγάλα συμβεβηκότα ἐνησχόλησαν καὶ ἀσχολοῦσιν τὰ πνεύματα ὄλων τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης. Καὶ τὰ μὲν δύο εἰ μᾶλλον ἐτίμησαν τὴν ὀξύτητα τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς, τὸ δὲ τρίτον ἐστιγματίσει διὰ παντός τὴν χαμερπῆ πολιτικὴν, καὶ τὴν ποταπὴν κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀντιζηλίαν τῶν τότε ἀνωτέρων Ἀρχόντων τῆς Εὐρώπης.

Πᾶς τις βεβαίως ἐνόησεν, ὅτι αἰνίττομαι τὴν παρὰ τοῦ Γερμανοῦ Γουτεμβέργου ἐφευρεθεῖσαν τέχνην τῆς τυπογραφίας κατὰ τὸ 1436 ἔτος, τὴν πτώσιν τῆς Ἀνατολικῆς Αὐτοκρατορίας διὰ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β'. κατὰ τὸ 1453 ἔτος, καὶ τέως τὴν παρὰ τοῦ Ἰταλοῦ Κολόμβου ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὸ 1492 ἔτος.

Ἡ δὲ σοφία τῶν Ἑλλήνων, ἥτις μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εὔρεν ἄτυλον εἰς Ἰταλίαν, Γαλλίαν καὶ Ἰσπανίαν, δὲν ἐξηλείφθη κατὰ κράτος ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Ἑλληνικῆς γῆς. Οἱ κάτοικοι μάλιστα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, καίτοι ὑπήκοοι διαφόρων ξένων Ἡγεμόνων, ἐδιακρίθησαν πάντοτε διὰ τὴν φυσικὴν τῶν ἀνδρείαν, εὐφυίαν καὶ κλίσιν εἰς τὰ γράμματα. Εἰς ὅσα δὲ μέρη αὐτῆς ἐβασίλευεν ἡ Ἀριστοκρατία τῶν Ἑνετῶν, ἐκεῖ αἱ τέχναι, αἱ ἐπιστῆμαι καὶ ἡ παιδεία ἐκτιμῶντο καὶ ἐκαλλιεργοῦντο μ' ἐπιτυχίαν ἀπὸ τοὺς νεωτέρους Ἑλλήνας. Διὸ οὗτοι ἀμιλλῶντο μὲ τοὺς Εὐρωπαίους περὶ τὴν θαλασσοπορίαν, καὶ τὴν τυπογραφικὴν τέχνην. Μεταξὺ μὲν τῶν πρώτων τυπογράφων τῆς 1Ε'. ἑκατονταετηρίδος βλέπομεν τοὺς Κρήτας Λαόνικον, Ἀλέξανδρον Γεωργίου καὶ Ζαχαρίαν Καλλιέργην, ἀμιλλωμένους μὲ τοὺς Ἀλδούς καὶ ἄλλους τυπογράφους ἐν Βενετίᾳ καὶ Ῥώμῃ. Μεταξὺ δὲ τῶν Ἰσπανῶν, Ὁλλανδῶν καὶ Ἀγγλῶν θαλασσοπόρων τῆς 1ς'. ἑκατονταετηρίδος ἀπαντῶμεν τ' ὄνομα τοῦ Κεφαλλῆνος Ἰωάννου Φωκᾶ ἀνακαλύπτοντος νέας θαλάσσας, καὶ ἄγνωστα πρὶν αὐτοῦ ἀκροτήρια (α).

Δικαίῳ τῷ λόγῳ λοιπὸν Ἀναστάσιος Μιχαήλ ἐκ Ναούσσης, ὅστις περιῆλθε πολλὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως περὶ τὰ τέλη τῆς 1ς'. ἑκατονταετηρίδος, ἐν σελ. 11 τοῦ Περιηγηματικοῦ Πυκτατίου (β) τοῦ προσφωνηθέντος τῇ περιγῇ τῶν ἐπιστημόνων Ἐταιρεία τῇ Βρανδεμβουργικῇ, ὀνομάζει φιλέλληνα τὴν Ἀριστοκρατείαν τῶν Ἑνετῶν ἕνεκα τῆς συνδρομῆς τῆς εἰς τὴν ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Κοβουρίου σύστασιν ἐν Παταβίῳ ἐλληνικοῦ

(α) Ὡς Ἀνθίμου Μαζαράκη, Βιογραφίαι τῶν ἐνδόξων Κεφαλλήνων. Ἐν Βενετίᾳ 1845. εἰς 8. σελ. 15.

(β) Οὕτως ὁ Ἀναστάσιος Μιχαήλ ἐπωνόμασε τὴν περιήγησίν του, ἥτις ἐτυπώθη ἐν Βερολίνῳ περὶ τὸ 1710 ἔτος.

γυμνασίου, προσθέτων εἰς ἔπαινον τῆς τότε τεταπεινωμένης Ἑλλάδος τὰ ἐφεξῆς. — » Ἐχει νῦν ἡ αὐτὴ πρὸς τοῦτοις καὶ ἐν » πλείεσταις τῶν Ἑπειρωτικῶν πόλεων, τῶν Μακεδονικῶν τῶν » Θεσσαλικῶν τῶν Θρακικῶν, τῶν Πελοποννησιακῶν καὶ πάλιν τῶν Κρητικῶν, εἶδη δὲ καὶ τῶν τῆς μικραῖς (γρ. μικρᾶς) » Ἀσίας, Ἰωνικῶν τε καὶ Νησιωτικῶν (γρ. Νησιωτικῶν) περίπου » τῶν τεσσαράκοντα σπουδαστηρίων. » Μεταξὺ δὲ τούτων διεκρίνετο τὸ ὑπὸ Ἰωαννιτῶν καλούμενον τοῦ Γκιούμα γυμνάσιον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξῆλθον τότε σοφοὶ διδάσκαλοι.

Τὰ δὲ συγγράμματα τούτων καὶ τῶν ἐπιλοίπων συναδελφῶν των, οἵτινες ἐδίδασκον εἰς τὰ ἄνω εἰρημένα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἐτυπώνοντο ἐὰν ᾔσαν φιλολογικὰ ἐν Βενετίᾳ, ἐν Ὁλλανδίᾳ δὲ καὶ ἐν Σαξονίᾳ ἐὰν ᾔσαν θεολογικὰ κατὰ Λατίνων. Οἱ δὲ μαθητεύοντες Ἕλληνες ἐσυσσωρεύοντο ὅλοι ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Παταβίου, ἢ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Ἀλλης ἐν Σαξωνίᾳ. Τὰ τῆς ὀρθόδοξου ἐκκλησίας μας βιβλία ἐτυπώνοντο ὅλα ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ ἑλλήνων τυπογράφων· διότι, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, ἑλληνικαὶ τυπογραφαίαι ἐσύστηθησαν ἐν Βενετίᾳ ἐκ τῆς γενετῆς τῆς πολυτίμου τέχνης ταύτης. Καὶ τῷ ὄντι ἐκτὸς τῶν μνησθέντων τυπογράφων, κατὰ τὴν 15^{ην}. ἑκατονταετηρίδα ὑπῆρξεν Ἀνδρέας Κονράδος ἐκ παλαιῶν Πατρῶν, Νικόλαος Σοφιαῖος ἐκ Κερκύρας, καὶ Μιχαὴλ Μαργούριος ὁ μετέπειτα ὀνομασθεὶς Μάξιμος Μαργούριος, Ἐπίσκοπος Κυθήρων· κατὰ δὲ τὴν 15^{ην}. ἑκατονταετηρίδα Νικόλαος Γλυκὺς καὶ Νικόλαος Σάρος, ἀμφότεροι ἐξ Ἰωαννίνων· καὶ κατὰ τὴν 16^{ην}. ἑκατονταετηρίδα Δημήτριος καὶ Πάνος Θεοδοσίου ἐπίσης ἐκ τῆς πόλεως Ἰωαννίνων. Κατὰ δὲ τὴν 15^{ην}. ἑκατονταετηρίδα οἱ ἡγεμόνες τῆς Οὐγγροβλαχίας ἐσύστησαν τυπογραφίαν καὶ ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ ἐν Ἰασίῳ, ὡς καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐντὸς τοῦ Πατριαρχείου πρῶτος ἐσύστησεν ὁ Πατριάρχης Κύριλλος (ὁ Λούκαρις). Τέλος πάντων περὶ τὰ μέσα τῆς 16^{ης}. ἑκατονταετηρίδος πρῶτος Γεώργιος ὁ Βενδότης ἐκ Ζακύνθου, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ Μαρκίδαι· Πούλιος Θεοταλὸς ἐσύστησαν ἑλληνικὰς τυπογραφίας ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας.

Τόσα δὲ καὶ τόσα ὑπὸ νεωτέρων Ἑλλήνων τυπωθέντα συγγράμματα, καὶ τὰ ὀνόματα τοσούτων λογίων Ἑλλήνων, διὰ τὴν ἑλλειψιν ἐφημερίδων καὶ συνεχῶν σχέσεων μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Εὐρώπης, ᾔσαν μέχρι τῶν μέσων τῆς 16^{ης}. ἑκατονταετηρίδος ἄγνωστα ὅχι μόνον εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας. Ἄς μὴ μᾶς φανῇ λοιπὸν παράδοξον ἐὰν ὑπῆρχεν ἐν Εὐρώπῃ ἡ δοξασία, ὅτι οἱ ζῶντες Ἕλληνες, ἢ ὡς τότε ὠνομάζοντο Ῥωμαῖοι, πεσόντος τοῦ Βασιλείου των, ᾔσαν ὅλοι βάρβαροι, ἀγράμματοι, καὶ κατώτεροι αὐτῶν τῶν Ἑβραίων (α). Ὁ μικρὸς ἔμιλος τῶν

(α) Ἰδε τὸ πόνημα ἐπιγραφόμενον Saggio su gli Ebrei e su i Greci dell'abbate Compagnoni. Seconda edizione Milano 1802 σελ. 8.

πεπαιδευμένων Ἑλλήνων ἄτχτος ὧν μετὰ τῶν τῆς Εὐρώπης, ἔμεινε φυτικῶς ἄγνωστος εἰς αὐτήν, ὅπου ἐτησίως ἑκατοντάδες φιλολογικῶν ἐφημερίδων καὶ βιβλιογραφικῶν καταλόγων ἐγνωστοποιοῦν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πλείον ἀσημάντων συγγραφέων.

Ὁ σοφὸς καὶ εἰς ἄκρον φιλέλλην Γερμανὸς Κρούσιος πρῶτος αὐτὸς περὶ τὰ τέλη τῆς 15'. ἑκατοντοετηρίδος ἀνήγγειλεν εἰς τὸν κόσμον, διὰ τοῦ συγγράμματός του *Turco-Graecia*, ὅτι ὑπῆρχον ἐν Ἑλλάδι ἄνδρες λόγιοι καὶ κάτοχοι τῆς ἀρχαίας παιδείας, ἀναφέρων ὧς τεκμήρια διάφορα πονήματα αὐτῶν. Περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τῆς 17'. ἑκατοντοετηρίδος ὁ ἐκ Ναούσσης Ἀναστάσιος Μιχαήλ, διὰ τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος *Περιηγηματικοῦ Πυκτιαίου* του, ἀπέδειξεν εἰς τοὺς σοφοὺς τῆς Γερμανίας τὰ ἤδη ἀκμαζόντα παιδευτικὰ καταστήματα τῶν Ἑλλήνων καὶ τοὺς σοφοὺς ἄνδρας μεταξὺ τούτων.

Ἄλλος ὁμογενὴς Χριστόφορος Ἀγγεῖλος Πελοποννήσιος, πρὶν τοῦ Ναουσταίου, ἔγραψε μὲν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ τὸ Ἐγχειρίδιόν του γεγραμμένον εἰς τὴν μιζοθάρβαραν τῶν Ἑλλήνων γλῶτταν, καὶ τυπωθὲν ἐν Κανταβριγίᾳ τὸ 1619 ἔτος, περιέχει μόνον τὰ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πατρίδος του, ὅχι ὅμως τὴν ἐν αὐτῇ κατάστασιν τῆς παιδείας. Τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ ὁ Θεοταλὸς Ἀλέξανδρος Ἑλλάδιος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ λατινιστὶ γεγραμμένῳ καὶ ἐπιγραφομένῳ *Status praesens Ecclesiae Graecae, in quo etiam causae exponuntur cur Graeci moderni Novi Testamenti editiones in graeco-barbaro lingua factas acceptare recusant*, ἄνευ σημειώσεως τόπου, 1714. Ἐκ τούτων γίνεται ὀφθαλμῶν, ὅτι ἀπατάται μεγάλως ὁ ἱατρὸς Κ. Σοφοκλῆς Κ. Οἰκονόμος γράφων, ἐν σελ. 3—4. τοῦ περὶ Μάρκου τοῦ Κυπρίου φυλλαδίου του, . . . « οὐ διέλιπον ἄνδρες » ἐπὶ παιδείᾳ διδάσκει τὴν Ἑλλάδα κοσμοῦντες, καὶ ἄλλοι κατὰ » τὴν σοφὴν Εὐρώπην διὰτρίβοντες. Οὗτοι δὲ καὶ πρὸς τοὺς τότε » δυσμενεῖς κατηγόρους τῶν Ἑλλήνων Εὐρωπαίους ἐγκρίτως ἀ- » πήτησαν, καὶ διέγραψαν οὐ μεμπτὴν εἶσαν καὶ κατ' ἐκείνους » τοὺς χρόνους τὴν κατάστασιν τῆς τῶν Ἑλλήνων παιδείας. Ἐκ » τούτων εἰσὶν ὅτε Χριστόφορος, ὁ τοῦτικλην Ἀγγεῖλος, καὶ » Ἀλέξανδρος Ἑλλάδιος, Θεσσαλὸς ἀνὴρ, οὔτινες ἔγραψαν » πολλὰ καὶ καλὰ ἀπολογούμενοι ὑπὲρ τῶν ἰδίων ὁμογενῶν. (6) » Τὰ ὅσα ὅμως ὁ ἱατρὸς Οἰκονόμος ἐξ Οἰκονόμων προσθέτει ὑπὲρ Ἑλλήνων εἰσὶν ὀρθὰ καὶ ἔνεκα τούτου τὰ ἐπαναλαμβάνω — » Ἀλλὰ καὶ ὁ τῆς Μολδαβίας ἡγεμὼν Δημήτριος ὁ Καντιμήρης » (*Histoire de l'Empire Ottoman*), οὐ μόνον ἐξεσύριξε τὴν ἀ-

(6) Ὁ πολυμαθὴς συγγραφεὺς τοῦ περὶ Μάρκου τοῦ Κυπρίου φυλλαδίου δὲν ἔλαβε βεβαίως ἀπὸ χεῖρας τὸ βιβλίον τοῦ Χρῆστ. Ἀγγεῖλου· ἀλλ' ὅπως δὲν ἤθελε νοθεύσει καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ βιβλίου τούτου ἣτις ἔχει οὕτω· « Περὶ τῆς καταστάσεως τῶν σήμερον εὐρισκομένων Ἑλλήνων Ἐγχειρίδιον » καὶ ὅχι « Ἐγχειρίδιον, περὶ τῆς καταστάσεως τῆς τε ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, εἰς ἀπλὴν ὁρτάν. » Ἴδε τὸν Ἀριθ. 73 τοῦ πρώτου καταλόγου.

» πᾶτην τῶν ξένων Κριτικῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατ' αὐτὸν συγχερό-
 » νους πεπαιδευμένους ὁμογενεῖς παρέβαλε πρὸς τοὺς περιφημοτάτους
 » τῶν ἀρχαίων, ὅπερ, εἰ καὶ ὑπερβολικώτερον εἰρημένον δοκεῖ,
 » ἀλλ' ὅμως ἀποδεικνύσιν (γρ. ἀποδείκνυσιν) ὅτι ὑπῆρχον καὶ τότε
 » σοφοὶ ἄνδρες ἐν τῇ Ἑλλάδι, οἵτινες, εἴγε διέτριβον ἐπὶ τῆς
 » Εὐρώπης, ἐμελλον κακεῖ θαυμασθήσεσθαι πάντες, ὡς ἔκρινεν ὁρ-
 » θῶς ὁ περικληθεὶς Βιλλεμαῖνος. (Villemain. Lascaris vol. 2.
 » p. 136) ».

Μετὰ δὲ τὸν Καντιμήρη καὶ ὁ μέγας Εὐγένιος, ἐν τῇ Λογι-
 κῇ του, καὶ ὁ σοφὸς Μελέτιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ του, καὶ
 ὁ λόγιος Βενδότης ἐν τῇ Προσθήκῃ τῆς ἱστορίας ταύτης, καὶ Προ-
 κόπιος ὁ Μοσχολίτης ἐν τῷ σχεδιάσματί του, ἐκδοθέντι ὑπὸ
 Φαβρίκιου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ βιβλιοθήκῃ του, ἐπηρίθμησαν τοὺς εἰς
 τὸν καιρὸν τῶν ζῶντας πεπαιδευμένους Ἕλληνας^(α) οἱ τρεῖς τελευ-
 ταῖοι μάλιστα ἀνήγγειλαν καὶ τὰ συγγράμματα πολλῶν ἐξ αὐτῶν.
 Ὅλοι δὲ αἱ μαρτυρίαι αὗται ἦσαν ὡς Πάρεργα καὶ μικροτάτην
 ὠφέλειαν ἐπροξένησαν εἰς τὴν φιλολογίαν μας. Εἰς ἓνα φιλέλληνα
 Γερμανόν, ζῶντα περὶ τὰ τέλη τῆς ἡ. ἐκατονταετηρίδος, τὸν πολυ-
 μαθεῖ Ἰωάννην Ἀλβέρτον Φαβρίκιον, ἀνέκει ἡ λαμπρὰ ἰδέα νὰ
 δημοσιεύσῃ τὴν περιγραφὴν τῶν ἤδη τυπωθέντων καὶ ἀνεκδότων
 ποιημάτων ὑπὸ νεωτέρων Ἑλλήνων συντεθέντων. Ἡ δεκαεσσα-
 ράτομος ὅμως Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη του (κ) ἔνεκα τῆς μεγάλης
 τιμῆς αὐτῆς καὶ τῆς λατινικῆς γλώσσης εἰς ἣν συνετάχθη, δὲν
 ἔγινε Βιβλίον κοινὸν μεταξὺ τῶν Εὐρωπαίων, καὶ ὀλίγοι μόνον
 πεπαιδευμένοι Ἕλληνες ἐδυνήθησαν νὰ τὴν ἀναγνώσωσι καὶ νὰ
 ὠφεληθῶσι.

Περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τῆς παρούσης ἐκατονταετηρίδος ὁ σεβάσμιος
 ἀγωνιστὴς τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας Ἀνθιμος Γαζῆς, καὶ ὁ
 λόγιος Δημήτριος Ἀλεξανδρίδης διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῆς δι-
 τόμου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Καθρέπτον
 ἔδωκαν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς τῶν μόνον τὴν καταγραφὴν τῶν σοφῶν
 Ἑλλήνων καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους γερό-
 νους μέχρι ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ δὲ Γεώργιος Ζα-
 βείρας ὁ Σιατιστεὺς, αἰσθανόμενος τὴν ἔλλειψιν πλήρους καταγραφῆς
 τῶν συγγραμμάτων, ὅσα ἐτυπώθησαν ὑπὸ νεωτέρων Ἑλλήνων ἀπὸ
 πτώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῶν ἡμερῶν του, ἔσπευσεν
 αὐτὸς πρῶτος ν' ἀναπληρώσῃ τὸ κενὸν τοῦτο τῆς ἡμετέρας φιλο-
 λογίας, συντάξας τὴν Βιογραφικὴν εἰδήσιν τῆς ζωῆς καὶ τῶν
 συγγραμμάτων ὅλων τῶν πεπαιδευμένων Γραικῶν, καὶ τῶν ὁ-
 ποιῶν ὁ ἀριθμὸς φθάσει ἕως 500 ἀπὸ ἀλώσεως Κωνσταντι-
 νουπόλεως μέχρι τοῦ 1804 ἔτους, ὡς ἀνήγγειλεν εἰς τὸ πανελ-
 λήνιον Ἀνθιμος ὁ Γαζῆς διὰ τῆς ἐφημερίδος του Ἑρμοῦ τοῦ

(α) Αἰνίττομαι τὴν Α'. ἔλθουσιν ἡ δευτέρα ἐπίδειξη ῥηθεῖα ὑπὸ Ἀρλοῖου εἶναι δωδι-
 κάτομος, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἔχει ἀνάγκην ἐπιδιορθώσεως.

Λογίου κατὰ τὸ 1812 ἔτος σελ. 194. α' Ὁ θάνατος δὲν ἄφησε τὸν » μακαρίτην Ζαβείραν, λέγει ὁ Γαζής, νὰ βάλῃ εἰς καλὴτέραν » τάξιν, ὡς ἤϋχετο, τὸ πολύπονον ἔργον του, καὶ τὸ χειρόγραφον » τοῦτο κεῖται, κατὰ τὸ παρὸν παρ' ἐμοί, καὶ ἐτοιμάζεται πρὸς » ἔκδοσιν » Μέχρις ὅμως τῆς σήμερον δὲν ἐξεδόθη, καὶ κεῖται εἰς τὰς χεῖρας ἐνὸς τῶν διαδεχθέντων τὴν ἔκδοσιν τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ, ὅτε διὰ προτροπῶν φιλογενῶν τινων ἀνεφάνη ἡ φιλογολογικὴ ἐφημερίς αὕτη κατὰ τὸ 1816 ἔτος.

Ἐν τούτοις ὁ φιλογενὴς Ἀνθιμος Γαζής ἠθέλησεν, ὡς φαίνεται, νὰ δώσῃ σύντομόν τινα περίληψιν τοῦ πονήματος τοῦ Ζαβείρα, ἐκδίδων ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ τοῦ 1811 καὶ 1812 ἔτους τὴν καταγραφὴν τῶν λογίων Ἑλλήνων καὶ τῶν συγγραμμάτων τούτων ὑπὸ τ' ὄνομα *Γραμματεία τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων*, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους (1811) καὶ ἀνατρέχουσα μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶρος. Προσέτι τόσον ὁ Ἀνθιμος Γαζής ὅσον καὶ ὁ Θεόκλητος Φαρμακίδης, καὶ ὁ μακαρίτης Σ. Κοκκινάκης, δὲν ἔλειψαν ν' ἀναγγέλωσιν εἰς τὸ Πανελλήνιον τὴν ἐκδοσὶν τῶν νεοφανῶν βιβλίων, ἐκδίδοντες συνάμα τὴν περὶ τούτων κρίσιν των καὶ ἐνίοτε τὴν βιογραφίαν τῶν συγγραφέων. Τοῦτο ἔπραξαν καὶ ὁ *Τηλέγραφος* καὶ ἡ *Καλλιόπη*, ἑτεραι φιλογολογικαὶ ἐφημερίδες, αὔτινες ἐκδίδοντο ἐπίσης ἐν Βένῃ, ὡς ἡ *Ἀθηνα* καὶ ἡ *Μέλισσα* αὔτινες ἐκδίδοντο ἐν Παρισίοις.

Τὴν δ' ἔλλειψιν τοῦ Καταλόγου τῆς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων Γραμματείας ἡσθάνθη καὶ ἐγὼ πραγματικῶς ὅτε παρὰ τοῦ ἀοιδίμου εὐεργέτου τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας, κόμητος Φρειδερίχου Γυίλφορδ, προτεκλήθη νὰ ἀναδεχθῶ τὰ χρέη τοῦ Ἐπιστάτου τῆς Βιβλιοθήκης τῆς παρ' αὐτοῦ ἐν Κερκύρα συστηθείσης Ἀκαδημίας (α). Ὁρεσόμενος λοιπὸν ἐκ τῆς καλῆς εὐκαιρίας τοῦ νὰ ἔχω ἀνὰ χεῖρας τὴν ἕως τότε ὑπάρχουσαν μεγαλητέραν συλλογὴν τῶν διάφορων εἰς τὴν ἀρχαίαν ἢ εἰς τὴν νεωτέραν ἡμῶν γλώσσαν τυπωθέντων βιβλίων ὑπὸ νεωτέρων Ἑλλήνων, ἔσπευσα νὰ συντάξω τὸν Κατάλογον αὐτῶν κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν, ἀκριβῶς ἀντιγράφων τὴν πρωμετοπίδα ἐκάστου συγγραμματος. Φυλάττων τὴν τάξιν ταύτην ὁ ἀναγνώστης τοῦ Καταλόγου μου εὐκόλως ἡδύνατο ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ, οὕτως εἰπεῖν, νὰ γνωρίσῃ τὰς προσόδους τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παιδείας καὶ γλώσσης· ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν ἱστορικὴν εἰδησιν περὶ τῆς πατρίδος ἢ τοῦ ἐπαγγέλματος ἐκάστου συγγραφέως, ἐκδότου ἢ φιλομούστου ἀνδρὸς, διὰ δαπάνης τοῦ ὁποῖου τὸ βιβλίον εἶχε τυπωθῇ.

Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ γενναιοτάτου φιλέλληνος Γυίλφορδ παραιτηθεὶς ἐγὼ ἐκούσιως κατὰ τὸ 1830 ἔτος (β) ἐκ τῆς ἐντίμου

(α) Ἴδε τὰ παρ' ἐμοῦ τυπωθέντα ἐν Ἀθήναις (1846) Βιογραφικὰ ἱστορικὰ ὑπομνήματα περὶ τοῦ κόμητος Γυίλφορδ καὶ τῆς τοῦ αὐτοῦ Ἀκαδημίας. σελ. 61.

(β) Ἴδε τὸ αὐτὸ πόνημα σελ. XVII.

καὶ ἡτύχου ἐπιστάσις τῆς ἤδη κερματισμένης Βιβλιοθήκης τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, καὶ ἐλθὼν εἰς Ἑλλάδα, ἐσκόπευον νὰ ἐκδόσω εἰς τὸ τέλος τῆς παρ' ἐμοῦ σχεδιασθείσης ἱστορίας τῆς Ἰονίου Βιβλιοθήκης, καὶ τοῦ ἐνδόξου θεμελιωτοῦ τῆς ἐν Κερκύρᾳ Ἀκαδημίας, τὸν ρηθέντα Κατάλογον.

Ἰδιαίτεραι δὲ περιστάσεις καὶ αἱ τότε πολιτικαὶ τῆς Ἑλλάδος ἀνωμαλῖαι, αἵτινες μὲ ὑπεχρέωσαν ν' ἀπομακρυνθῶ ἐξ αὐτῆς δι' ἀρκετὸν καιρὸν (α), δὲν μοι ἐπέτρεψάν τὰ μέσα νὰ πραγματοποιήσω τὴν ἐπιθυμίαν μου ταύτην μέχρι τοῦ 1845 ἔτους, ὅτε οὐστηθείσης τῆς πολιτικῆς τε καὶ φιλολογικῆς ἐφημερίδος, τοῦ *Παναρμονίου*, καὶ προσκληθεὶς παρὰ τοῦ ἐντίμου καὶ λογίου συντάκτου αὐτῆς νὰ τὸν συνδράμω μὲ ἄρθρα φιλολογικὰ, παρέδωκα εἰς αὐτὸν τὸ χειρόγραφον τοῦ μνησθέντος Καταλόγου, τοῦ ὁποίου ἡ ἐκδοσις ἦτον ὡς ἐπιφυλλίς τῆς ῥηθείσης ἐφημερίδος. Κατὰ συμβουλήν δὲ διαφόρων φίλων του ὁ πρὸ ἐνός περίπου ἔτους ἀποθανὼν *Μιχαὴλ Πατρίκιος* ἐκδότης τοῦ *Παναρμονίου*, ἐζήτησε καὶ ἔλαβε παρ' ἐμοῦ τὴν ἀδειαν νὰ ἐκδῶται εἰς χωριστὸν τόμον τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος Κατάλογον ἐλπίζων ὁ μακαρίτης νὰ ὠφελήσῃ τὸ ἔθνος του, καὶ νὰ ὠφελήθῃ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἐκδόσιν του, ἀγνοῶν ὅτι τοιοῦτου εἶδους πονήματα δυσκόλως πωλοῦνται ἐν Ἑλλάδι.

Τὰ ἐφεξῆς ἄρθρα δικήρων ἐφημερίδων τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ὁποῖα ἀναφέρω ἐδῶ ὅχι πρὸς ἀλαζονίαν, ἀπαγε! (διότι γνωρίζω τὰς περὶ τὴν παιδείαν μικράς μου δυνάμεις,) ἀλλὰ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐλπίσεως, ἣν ἡτθάνοντο ἔλοι οἱ φιλόλογοι τοιοῦτου ἔργου, καὶ τῆς εὐχαριστήσεως τοῦ νοήμονος κοινού μαρτυροῦσι δὲ καὶ τὴν εὐνοϊκὴν ὑποδοχὴν ἣν ὁ Κατάλογός μου, ἀν καὶ ἀτελής, ἐπειδὴ δὲν ἐπεριλάμβανεν εἰμὴ τὰ βιβλία τοῦ αἰοίδιμου Κόμητος *Γουίλφορντ*, ἔλαβεν ἀπὸ τὴν ὁμήγυριν τῶν λογίων ἀνδρῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους καὶ ξένων ἐθνῶν.

Ἰδοὺ τὰ ρηθέντα ἄρθρα. *ΑἴΩΝ* ἀριθ. 624. *τετάρτη*, 23 Μαΐου 1845. « Ἐκ τοῦ ἐν Ἀθήναις τυπογραφείου ἡ *Πανελλήνιος* ἐδημοσί- » εὔθη ἤδη Κατάλογος τῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπό- » λεως μέχρι τοῦ 1841 (γρ. 1821) τυπωθέντων βιβλίων παρ' ἐλλήνων » εἰς τὴν ὁμιλουμένην ἢ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν γλῶσσαν. συν- » τεθεὶς ὑπὸ Ἀνδρέου Παπαδοπόλου Βρετοῦ, κτλ. » Ὁ Κ. Παπαδόπουλος ἐξηγεῖται διὰ τοῦ προλόγου του, ὅπως καὶ ἤδη κατέβαλε προσπάθειαν, εἰς τὸ πολύπονον ἀληθῶς τοῦτο ἔργον, τὸ ἐ- ποῖτον ἀπὸ τοῦ 16 αἰῶνος ἀρχόμενον τελευτᾷ κατὰ χρονολογικὴν τάξιν μέχρι τοῦ 1821. Διὰ τῆς συλλογῆς ταύτης δεικνύεται τῆς γλώσσης ἡ πρόοδος καὶ ὡς ἐπὶ πίνακος ἡ ζωὴ ὄλων τῶν εἰς τὴν μακράν ταύτην περίοδον ἐλλήνων συγγραφέων. Ἡ συλλογὴ αὕτη καθίσταται πολλῷ ἀναγκαίαν εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν καὶ

(α) Ἴδε τὴν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι πολιτικῆς μου διαγωγῆς Ἀπολογίαν τυπωθεῖσαν ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ 1838 ἔτος ὑπὸ τ' ἔννομον = « Ἱστορικὴ Ἐκθεσις τῆς ἐφημερίδος ὁ Ἑλληνικὸς Καθρέπτης. »

ὡς τοιαύτην τὴν συνιπτῶμεν, ἀποδίδοντες πρὸς τὸν φιλόπονον καὶ πατρι-
ώτην Κ. Βρετὸν φόρον δικαίων ἐπαίνων καὶ κοινῆς εὐγνωμοσύνης (α).

« *ΑΘΗΝΑ*, ἀριθμὸς 1220 *Μαῖου* 26, *Σάββατον*, 1845.
— » Κατάλογος τῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως μέχρι τοῦ 1821 τυπωθέντων *Βιβλίων* κτλ. Ἡ
γραμματολογία ἢ φιλολογία εἶναι ἡ ἀληθὴς εἰκὼν τῆς διανοητικῆς,
ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως τῶν πεπαιδευμένων ἐθνῶν, καὶ ἡ
βιβλιογραφία οὐσιωδέστατον πρὸς γνῶσιν αὐτῆς μέσον καὶ βοήθημα.
Ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ φιλολογία, ἀπὸ τῆς δυστυχοῦς ἀλώσεως τῆς
Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
ἀγῶνος πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς χώρα ἀγνωστος εἰς τοὺς περισσο-
τέρους. Πολλὰ ὀλίγοι γνωρίζουσιν ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος κατα-
βεβλημένον ὑπὸ μεγίστων δυστυχημάτων καὶ βεβαρυμένον ὑπὸ
βαρβαρικοῦ ζυγοῦ, δὲν ἔπαυσεν ὁμῶς ποτὲ, ἂν καὶ σποραδικῶς,
ἐξ αἰτίας τῆς τυραννίας, νὰ καλλιεργῇ τὰς μαθήσεις. δὲν ἔμεινε
ξένον εἰς καρμὶν πρόδοον τῶν ἐπιστημῶν, γενομένην εἰς τοὺς
ἐλευθέρους, καὶ εὐδαίμονας τῆς Εὐρώπης λαοὺς, ἀλλ' ὅτι μὲ
εὐγενῇ ζῆλον ἐπροσπάθει πάντοτε νὰ φυλάττῃ ἀδιάκοπον τὴν
διανοητικὴν σειρὰν, ἣτις τὸ συνέδεε μὲ τοὺς ἐλευθέρους αὐτοῦ προ-
γόνους. Κατὰ δυστυχίαν ἐπειδὴ διὰ τὴν τότε κατάστασιν τοῦ ἔθνους
δὲν ὑπῆρχον μήτε βιβλιοπῶλαι, μήτε βιβλιοθήκαι, τὰ παρ' ἑλλήνων
ἐκδιδόμενα συγγράμματα διεσκορπίζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκδοσιν
μεταξὺ τῶν συνδρομητῶν καὶ λοιπῶν φιλομούσων καὶ φιλομαθῶν,
καὶ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν ἐγίνοντο ὅχι μόνον δυσεύρετα,
ἀλλὰ εἰς τοὺς περισσοτέρους παντελῶς ἀγνωστα. Πρῶτος καὶ μό-
νος, ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, ὁ φιλελληνικώτατος Κόμης Γυίλφορντ
συνήγαγεν ὅσον τὸ δυνατόν πλουσιωτέραν βιβλιοθήκην τῶν συγγραμ-
μάτων τῶν νεωτέρων ἑλλήνων, πλὴν ἀτελῇ καὶ ταύτην διὰ τὸ
δυσεύρετον τῶν βιβλίων. Ὁ κατὰ τὴν Οὐγγαρίαν βιώσας καὶ ἀπο-
θανὼν Γεώργιος Ζαβείρας, Σιατιστεύς, βλέπων τὸν κίνδυνον τῆς
ἀπολείας ὅχι μόνον τῶν ἐκδοσθέντων συγγραμμάτων, ἀλλὰ καὶ
αὐτῶν τῶν ὀνομάτων τῶν συγγραφέων, συνέγραψε βιβλιογραφικὴν
ἐκθεσιν περὶ τῆς ζωῆς, καὶ περιγραφῆς τῶν συγγραμμάτων τῶν
πεπαιδευμένων ἑλλήνων, ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν αὐτοῦ κατὰ τὸ 1805. Ἀλλὰ
τὸ συγγράμματιον αὐτὸ, πολῦτιμον κατὰ πολλοὺς λόγους εὐρισκο-
μενον εἰς χεῖρας γνωστοῦ λογίου ἀνδρὸς ἐν Ἀθήναις μένει
ἔτι διὰ λόγους εἰς ἡμᾶς ἀγνώστους, ἀνέκδοτον. Χρεωστεῖται
λοιπὸν πολλὴ χάρις ἐκ μέρους τῶν πεπαιδευμένων εἰς τὸν Κ. Πα-
παδόπουλον Βρετὸν, χρηματίσαντα ἔφορον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ

(α) Τὸ διὰ τὸ φιλέτην μου κολακευτικὸν ἄρθρον τοῦτο τοῦ λογίου καὶ φίλου συν-
τάκτου τοῦ Αἰῶνος Κ. Ἰωάννου Φιλήμονος ἐδημοσιεύθη καὶ ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα τῆς
Σμύρνης ἢ Ἀμάλθειας. Ἀρτίτω δὲ σήμερον τὴν εὐκαιρίαν ταύτην, ἵνα ἐκφράσω τὴν εὐ-
γνωμοσύνην μου πρὸς τὸν ἀγνώστον εἰς ἐμὲ, ἀλλὰ φιλογενῇ συντάκτην αὐτῆς.

κόμητος Γυίλφορδ, διὰ συντάξας χρονολογικὸν αὐτῆς κατάλογον ἐπροθυμήθη νὰ ἐκδόσῃ αὐτὸν διὰ τοῦ τύπου πρὸς χρῆσιν καὶ ὠφελειαν τῶν φιλολόγων ἑλλήνων πλουτισθέντα καὶ μὲ προσθήκας βιβλίων μὴ περιεχομένων εἰς τὴν Γυίλφορδειον βιβλιοθήκην. Ὁ ἔργον τοῦ Κ. Παπαδόπουλου χρησιμώτατον καθ' ἑαυτὸ καὶ λίαν ἀξιέπαινον ὁλεῖ χρησιμεύει βεβαίως πολὺ καὶ εἰς τὸν μέλλοντα τοῦ συγγράμματος τοῦ Ζαθεΐρα ἐκδότην. »

Ἀνεξάρτητος, ἀριθ. 147, Κυριακὴ Μαΐου 1845. — « Μεταξὺ τῶν μᾶλλον ὠφελεισάντων τὸ ἔθνος διὰ τῶν συγγραφῶν τῶν εἶναι καὶ ὁ ἀξιότιμος καὶ πεπαιδευμένος ἀνὴρ Κ. Ἀνδρέας Παπαδόπουλος Βρεττός, συγγραφεὺς πολλῶν ἀξιολόγων ποιημάτων καὶ ἀνακαλυπτῆς τοῦ Πιλήματος. Διαπονήσας οὗτος ἐσχάτως ἐξέδωκε Κατάλογον τῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ 1821 τυπωθέντων βιβλίων παρ' ἑλλήνων κτλ. τὸ μάλιστα χρήσιμον διὰ τὴν φιλολογίαν μας καὶ ὅλως ἀξίον τοῦ διαπονήσαντος. Ὁ ἔθνος ἀδικεῖ παραμελοῦν τοὺς ἀνδρας τούτους, ὀφείλει νὰ τοὺς ἀνταμοιβῇ καὶ οὕτω νὰ ἀναζωπυρῇ τὰ σῶτα αὐτὰ ὑπόσχονται τὴν εὐδαιμονίαν καὶ εὐζωίαν του. Σὺ δὲ, Παπαδόπουλε Βρεττέ, μὴ κάμνε μοχθῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους σου. » *Χρόνος, ἀριθ. 50, σάββατον 2 Ἰουνίου 1845.* — « Ὅσον ἐπιθυμητὴ καὶ συγχρόνως δυσκατόρθωτος ὑπάρχει ἡ σύνταξις τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας ἀπὸ πτώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι ἡμῶν, τοσοῦτον μᾶλλον εἶναι ἐπιθυμητὴ καὶ δύσκολος ἡ περὶ φιλολογίας καὶ γραμματολογίας τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐποχῆς ταύτης ἔρευνα. Πρὸς ὁπωσὺν δὲ ἐξομάλυνσιν τῆς δυσκολίας ταύτης ὁ ἱατρὸς κύριος Α. Παπαδόπουλος Βρεττός ὁ ποτὲ ἀξίως διευθύνων τὴν Ἀκαδημαϊκὴν ἐν Κερκύρα Βιβλιοθήκην τοῦ αἰοδήμου Γυίλφορδ, ἐξέδωκε Κατάλογον τῶν ἀπὸ πτώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι 1821 τυπωθέντων παρ' ἑλλήνων βιβλίων κατὰ τῆς ἑλληνικῆς γλῶσσαι ἀρχαίαν τε καὶ νέαν. Ἀποδίδοντες τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν εἰς τὸν Κ. Παπαδόπουλον διὰ τὸ ὠφέλιμον τοῦτο ἔργον, ἐπευχόμεθα νὰ ἐνθαρρυνθῇ πρὸς τέλεισποίησιν αὐτοῦ διὰ προσθήκης τῶν μετὰ τὴν ἀνωτέραν ἐποχὴν ἐκδοθέντων βιβλίων, τῆς τεχνικότερας καὶ εὐμεθοδεστερας διατάξεως τῶν συγγραφέων τε καὶ συγγραμμάτων αὐτῶν, πρὸς δὲ τούτοις, διὰ τῆς ὅσον τὸ δυνατόν Βιογραφικῆς εἰδήσεως σὼν συγγραφέων. Ἀλλὰ τὸ ἔργον ὃν πολύμοχον καὶ σπουδαῖον ἀπαιτεῖ βεβαίως περὶ τὴν ἐγκάρδιον καὶ θερμὴν ἀπάντων τῶν ἑλλήνων εὐχὴν καὶ τὴν τὰ μάλιστα προαγωγὸν εὐνοίαν τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, περὶ πολλοῦ ποιουμένης τὴν εὐκλειαν καὶ τὴν εἰς τὰ κρείττω πρόοδον τοῦ ἔθνους. »

Ὁ Courrier d' Orient, ἀριθ. 41. Lundi 9 Juin 1845. « M. Papadopoulos-Vretos favorablement connu du monde savant en Italie et en France par ses travaux littéraires et historiques, ainsi que par sa découverte du *Pilima*, es-

i.
spèce de feutre dont les anciens se servaient comme arme défensive dans les combats, vient de publier le *Catalogue des livres imprimés en grec moderne ou en grec ancien, par des Grecs, depuis la chute de Constantinople jusqu'en 1821*. Quoique ce Catalogue ne soit pas complet, comme le fait remarquer M. Papadopoulo lui-même, toutefois ce travail bibliographique est le plus complet qui ait paru jusqu'à aujourd'hui, et remplit un vide qui se faisait remarquer dans la littérature. C'est un grand service toujours que M. Papadopoulo a rendu à la littérature grecque moderne, et dont le monde savant lui saura gré. En effet, par la seule lecture de cet intéressant Catalogue on aura une idée précise des travaux littéraires des grecs-modernes et du progrès de leur langue, depuis le commencement du XVI siècle jusqu'à la fin de l'année 1821. »

'O Courrier d'Athènes, ἀριθ. 6. jeudi 19 Juin 1845. — M. André Papadopoulo-Vreto, ancien bibliothécaire de l'Université ionienne, membre correspondant de plusieurs Académies, etc. etc. vient de publier un *Catalogue des livres, imprimés en grec moderne ou en grec ancien par des Grecs depuis la chute de Constantinople jusqu'en 1821*. Ce Catalogue résultat de beaucoup de recherches et d'un travail assidu comprend une période de plus de trois siècles. On y voit le développement progressif de la langue, ainsi que quelques détails sur les auteurs Grecs qui ont figuré pendant cette longue période. Cet ouvrage ne sera pas sans utilité pour ceux qui se livrent à une étude approfondie de la langue grecque. En accordant à l'auteur de justes éloges pour le zèle qu'il a mis dans ce travail, nous l'engageons à poursuivre des recherches qui intéressent éminemment la littérature nationale. »

Καὶ ἡ ἐν Νεαπόλει ἐκδιδομένη φιλολογικὴ ἐφημερίς ἢ *Lucifero* (ὁ Ἑωσφόρος) καταχωροῦσα ἐν τῷ Ἀριθ. ὑπὸ ἡμερομηνίας 3 Σεπτεμβρίου 1845 περὶ τοῦ ῥηθέντος Καταλόγου διεξοδικώτατον ἄρθρον, δίδει τέλος εἰς τοῦτο μὲ τὰς λέξεις ταύτας. Il nome del Cav. Papadopulo è chiaro abbastanza nella repubblica letteraria; e noi che l'abbiamo avuto a condiscipolo nel Real Collegio del Salvatore, conosciamo da vicino quanto egli è ardentissimo amatore delle lettere e dell' onore del proprio paese, impugnando, comme leggiamo nei fogli greci, continuamente la sua penna infocata a rivendicare l' onore patrio dalle calunnie che gli vengono lanciate d'oltre i monti e d' oltre i mari. Che continui il Cav. Papadopulo ad illustrare la patria letteratura collo stesso

ardore come ha finora praticato, che i suoi concittadini non meno che i filelleni tutti gli resteranno non poco tenuti. — *Tommaso Semmola.* ὁ ἐστὶ εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν.

— « Τὸ ὄνομα τοῦ Κ. Παπαδοπούλου Βρετοῦ εἶναι ἀρκετὰ γνωστὸν εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον, καὶ ἡμεῖς οἵτινες τὸν εἶχομεν » συμμαθητὴν ἐν τῷ Βασιλικῷ Λυκείῳ τοῦ Σωτήρος, γνωρίζομεν » ἐκ τοῦ πλησίου, πόσον οὗτος εἶναι ἐνθερμότατος ἐραστὴς τῆς φιλολογίας καὶ τῆς δόξης τῆς πατρίδος του, μεταχειριζόμενος πάντοτε τὸν πυρῶδη κάλαμόν του, ὡς ἀναγινώσκομεν ἐν ταῖς ἐλληνικαῖς ἐφημερίσι, πρὸς ἐκδίκησιν τῆς τιμῆς τοῦ ἔθνους του » κατὰ συκοφαντιῶν τινων, ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὄντων καὶ πέραν » τῶν ὁρέων καὶ τῶν θαλασσῶν τῆς Ἰταλίας (α). Ἄς ἀκολουθήσῃ ὁ Κ. Παπαδόπουλος νὰ κοσμή τὴν πάτριον φιλολογίαν » μὲ τὴν αὐτὴν προθυμίαν, ἣν μέχρι τοῦδε ἔδειξεν, καὶ τότε οἱ » συμπατριῶταί του καὶ οἱ φιλέλληνες ὅλοι θέλουσιν εὐγνωμονεῖν » πρὸς αὐτόν. *Θωμᾶς Σέμμιολας.* »

Ἐν τούτοις διάφοροι ἐν Εὐρώπῃ φίλοι μου, ἐν ᾧ δὲ ἰδιαίτερον ἐπιστολῶν μὲ συνέχαιρον διὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Καταλόγου μου, μ' ἐπαρακινούσαν συγχρόνως νὰ μὴν ἀφήσω ἀτελεῖς τὸ ἔργον μου· μεταξὺ δὲ τῶν φιλικῶν ἐπιστολῶν τούτων ἐκεῖναι αἵτινες ἔκαμαν εἰς τὸ πνεῦμά μου τὴν μεγαλητέραν ἐντύπωσιν, εἰσὶν αἱ τοῦ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας μου φίλου μου καὶ συμμαθητοῦ, τοῦ γνωστοῦ διὰ τὰ φιλογολικά συγγράμματά του, καὶ ἐν Βενετίᾳ Καθηγητοῦ, Δόκτωρος *Αἰμιλίου Τυπάλδου*, καὶ τοῦ Ἱεροδιδασκάλου Ἀρχιμανδρίτου *Ανθίμου Μαζαράκη*, Βιογράφου τῶν ἐνδόξων συμπολιτῶν τοῦ Κεφαλληνῶν. Ἰδοὺ τίνι τρόπῳ ὁ πρῶτος μοι ἔγραψεν ἵνα μ' ἐνθουσιάσῃ πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ ἐπιπόνου ἔργου μου.

α Ἐν Βενετίᾳ 12 Ἰουλίου 1845. Φίλιτατέ μοι. πολλὰ εὐχάρστητος ἦτο διὰ ἐμέ ἡ τελευταία σου ἐπιστολή, ἀναγγέλουσα δῶρα καὶ χαροποιὰς εἰδήσεις. Ἀναντιρρήτως δὲ δῶρον πλεον πολῦτιμον τοῦ Καταλόγου σου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ λάβω. Οὗτος θέλει διαχύσει οὐκ ὀλίγον φῶς περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἡμετέρας φιλογολίας ἀπὸ ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς ἐνδόξου ἡμῶν ἀναγεννήσεως. Ἄνευ τοιαύτης κραταιᾶς βοήθειας οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ γράψῃ βασίμως τὴν ἱστορίαν τῆς φιλογολίας ἐνὸς λαοῦ, ὅστις καὶ ἐν μέσῳ τοῦ σκληροῦ ζυγοῦ ἀπέδειξεν ὅτι δὲν ἐσβέσθη ἀπ' αὐτοῦ ἡ δὰς τῆς μαθήσεως, κληρονομηθείσης ἐκ τῶν προγόνων του.

(α) Ὁ Φιλέλληन συντάκτης τοῦ ἄρθρου τούτου αἰνίττεται ἀναμφιβόλως τὰ παρ' ἐμοῦ γραφέντα ἄρθρα κατὰ τῶν συκοφαντιῶν ἀρχαιολόγου τινος ἐκ τῆς Βελγίας καὶ δημοσιευθέντα ἑλληνῶ γαλλιστῇ, ἐν τῇ ἐφημερίδι ὁ Ἑλληνικὸς Παρατηρητὴς *L'Observateur grec*, ἀριθ. 129, τῇ 29 Ὀκτωβρίου 1844. Ἐνεκα δὲ τοῦ πατριωτισμοῦ μου ὁ Γάλλος ἀρχαιολόγος *Le Bas* (Λὲ Βὰς) ἔγραψε κατ' ἐμοῦ ἄρθρον πικρότατον τὸ ὅποῖον ἐδόχθη εἰς τὰς στήλας τῆς ἡ ἐν Ἀθήναις γαλλιστῇ ἐκδιδομένη ἐφημερίδι ὁ *Μυνήτωρ* παρ' ἐνὸς Πυγμαίου Γάλλου, μισθοδοτουμένου νὰ ἐξυβρίξῃ τοὺς Ἕλληνας ὅσοι δὲν εἶναι προσωπικοὶ του φίλοι. Μὲ ἱκανοποίησαν δὲ ἀρκετὰ αἱ αὐτοθελήτως ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκδοθεῖσαι ἀπαντήσεις τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς Συνενορέσεως, καὶ τοῦ *Courrier d'Athènes*.

Τὸ δὲ ἔργον σου ἂν καὶ πολὺ ὠφελίμον, δὲν τὸ θεωρῶ ὅμως εἰμὴ ὡς τὸ πρῶτον βῆμα ὅπερ ἔκαμες ἐν τῇ δυσκόλῳ ὁδῷ. Ὁφείλεις τὰρ νὰ διευθυνηθῇς πρὸς ὅλους τοὺς Ἕλληνας, ἵνα ἐμψυχωμένοι οὗτοι ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ὠρελήσῃσι τὴν ἐθνικὴν φιλολογίαν σὲ προμηθεύσῃσι ὅλας τὰς προσθήκας, τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκην τὸ βιβλίον σου. Ἐν τούτοις τὸ ἔργον σου εἶναι μεγάλης ὠφελείας, καὶ ἀγκαλὰ εἰς τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις ἡ δοκιμὴ μόνη εἶναι ἀξιέπαινος, μ' ὅλον τοῦτο ψυχὴ, ὡς ἡ ἐδική σου, δὲν πρέπει νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς αὐτὸ μόνον. Κάμνω τὰς ἐνθερμοτέρας εὐχὰς νὰ φανῇ πρὸς σὲ γενναῖος ὁ Βασιλεὺς, ἵνα δυνηθῇς νὰ ἐγείρῃς πρεπόντως ἐν μνημεῖον τοσοῦτον ἔνδοξον διὰ τὸ ἡμέτερον ἔθνος. »

Ἰδοὺ δὲ καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ δευτέρου. — « Ἐξοχώτατε καὶ προσφιλεστατέ μοι Κύριε, Πολύτιμον μὲ ἦτον πάντοτε κάθε σας φιλικὸν ὥρον, ὡς δεῖγμα τῆς τοσαύτης πρὸς ἐμὲ καλοκάγαθίαν σας τὴν ὁποίαν ὡς εἰλικρινὴς φίλος, διασώζετε καὶ μακρὰν εὐρισκόμενος τὸ τοῦ Καταλόγου σας, ὅμως, σὰς ὁμολογῶ εἰλικρινῶς ὅτι μ' ἐχαροποίησε μεγάλως. Τὸ πονημάτιόν σας τοῦτο εἶναι ἐν πράγματι εὐεργέτημα πρὸς τὴν πατρίδα καὶ ὅσοι δύνανται νὰ τὸ ἐκτιμῇτωσιν ἀξίως δὲν θέλουσιν ἀρνηθῇ ὅτι ὁ ἱππότης Α. Παπαδόπουλος Βρετὸς εἶναι ἀξίος τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης. Ὁ ἀκαμάτος ζῆλος σας ἔδωκε τὰ πρῶτα στοιχεῖα συγγραμματος ἀναγκασιότατου εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῶν ὁποίων, ἡ ὁ ἴδιος συγγραφεὺς, ἢ ἄλλος τις θελεῖ ἀνυψώσῃ λαμπρὸν μνημεῖον τῆς ἐθνικῆς δόξης καὶ ἀποδείξῃ ἀναντιρρήτον ὅτι ἡ Ἑλλὰς καὶ ἐν μέσῳ τῶν δεινῶν της ἐκαλλιέρχει τὰ γράμματα. Διὰ τοῦτο οἱ ἀποδοθέντες ἐπαινοὶ πρὸς τὸ ἐπωφελέστατον πονημάτιόν σας εἶναι δίκαιοι καὶ ὀφείλοντο ν' ἀποδοθῇσι. Χαίρομεν λοιπὸν μεγάλως οἱ φίλοι σας καὶ εἰμεθα εὐελπίδες ὅτι δὲν θέλετε φεισθῇ κόπου διὰ νὰ τὸν καταστήτητε ἀκριδέστερον καὶ πληρέστερον »

» Βενετία 1113 Ἰουλίου 1845.

Ὁ διὰ βίου φίλος σας

Ἄρθιμος Ματθαράκης.

Ἐμψυχωθείς λοιπὸν ἀπὸ τὰς τοιαύτας εὐνοϊκὰς ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκφράσεις τῶν ὁργάνων τῆς κοινῆς γνώμης τοῦ Πανελληνίου, καὶ τῶν σοφῶν ἐν Εὐρώπῃ φίλων μου, καὶ παραβλέπων τὴν ἀδιαφορίαν τῆς Κυβερνήσεως, ἐπειδὴ μέχρι τοῦδε δὲν ἠτύχησα ν' ἀπολαύσω τὴν εὐνοίαν τῶν συνταγματικῶν ὑπουργῶν τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἔλειψα νὰ ἐνασχοληθῶ εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπίπονον ἔργον μου, πλουτίζων καθ' ἑκάστην τὸν ἤδη τυπωθέντα Κατάλογον. Καὶ ἐν πρώτοις χρεωστῶ νὰ εἴπω, ὅτι εὗρον ἐν τῇ Δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ, ἥτις σήμερον ἀποτελεῖ μέρος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, πάμπολλα νέα βιβλία. Ἀποπερατοθεῖσης δὲ τῆς καταγραφῆς τούτων, καὶ περιφερόμενος μὲ δύο Κατάλογους ἀνὰ χεῖρας, τὸν ἕνα τυπωμένον καὶ τὸν ἕτερον χειρόγραφον, ἀπὸ βιβλιοπωλείου εἰς βιβλιοπωλεῖον, καὶ ἀπὸ οἰκίαν εἰς οἰκίαν φίλων μου τινῶν, ἐχόντων ἑλληνικὰ βιβλία, καὶ φυλογαῶν τὴν ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην τοῦ Φαβρίκιου, τὸ

Γλωσσάριον τοῦ Δουκαγγίου Index auctorum editorum, καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦ Κάβε Scriptorum Ecclesiasticorum Historia Literaria, ἐδυνήθη ἐν τῷ διαστήματι τριῶν σχεδὸν ἐτῶν νὰ συναρξῶ τὰς ἐπιγραφὰς ἐξακοσίων περίπου βιβλίων καὶ νὰ τὰς προσθέσω εἰς τὸν κατὰ τὸν μαῖον μῆνα τοῦ 1845 ἐκδοθέντα Καταλόγον μου με βιβλιογραφικὰς καὶ κριτικὰς σημειώσεις. Διὰ νὰ κάμω δὲ τὸ ἔργον μου ὠφελιμώτερον ἐνόμισα ἀναγκαῖον νὰ συντάξω σύντομον εἰδήσιν τοῦ βίου ἐκάστου συγγραφέως, μεταφραστοῦ, ἐκδότου ἢ τυπογράφου Ἑλλήνων τῶν ἐν τῷ Καταλόγῳ μου συμπεριλαμβανομένων βιβλίων. Ἐνεκα δὲ τούτου εἰς τὸ τέλος ἐκάστης βιογραφικῆς εἰδήσεως σημειῶν τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐν τῷ Καταλόγῳ καταγεγραμμένου βιβλίου ἢ βιβλίων, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος ἐν τῇ ῥηθείᾳ εἰδήσει, ἵνα ὁ ἀναγνώστης λάβῃ τὰς παραιτέρω πληροφορίας.

Ἐν τῇ παρούσῃ ἐκδόσει τοῦ καταλόγου τούτου ἐσημείωσα τ' ὄνομα τοῦ ἐκδότου ἢ τοῦ συγγραφέως, ἂν τὸ τὸ βιβλίον ἐξεδόθη ἀνωνύμως ἢ φέρῃ μόνον τ' ἀρχικὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως. Ἐνίοτε δὲ ἀνέφερα τὰ Ἐπιγράμματα, ἅτινα οἱ φίλοι τοῦ συγγραφέως, κατὰ τὴν συνήθειαν (α) τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, συνέθετον πρὸς ἑπαινὸν τοῦ, ἵνα τυπωθῶσιν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Βιβλίου του, μὴ ἔχοντες τότε ἐφημερίδας νὰ ἐπαινέσωσιν ἢ ἐπικρίνωσι τὰ νεοφανῆ βιβλία. Ἐπραξά δὲ τοῦτο ὁσάκις οἱ συντάχται τῶν ῥηθέντων ἐπιγραμμάτων δὲν ἦσαν συγγραφεῖς ἐτέρου εἶδους πονημάτων, ἵνα λάβω αἰτίαν νὰ καταριθμίσω αὐτοὺς μεταξὺ τῶν τότε λογίων ἀνδρῶν τοῦ γένους μας.

Ἰδοὺ δὲ ὁ λόγος δι' οὗ ἐν τῷ Βιογραφικῷ πίνακι τοῦ καταλόγου μου δὲν κάμνω μνείαν τοσούτων λογίων νεωτέρων ἐλλήνων, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἀναγινώσκονται ἐν τῇ Λογικῇ τοῦ Εὐγενίου, ἐν τῷ Σχεδιάσματι Δημητρίου Προκοπίου τοῦ Μοσχοπολίτου, ἐν τῇ Ἑκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ τοῦ Μελετίου, ἐν τῇ Προσθήκῃ ταύτης ὑπὸ Βενδότου, καὶ ἐν τῷ κατὰ τὸ 1825 ἔτος ἐκδοθέντι συγγράμματι παρὰ τοῦ Γερμανοῦ Icker Icken, καὶ ἐπιγραφομένῳ Lecuothea. Eine Sammlung von Briefen eines geborenen Griechen über Staatörvesen, Literatur und Dichttfunst des neueren Griechenlands. Leipzig 1845. Τομ. 2. εἰς 8. Ἐγὼ δὲν ἠθέλησα βεβαίως νὰ τυπώσω ξηρὸν ὀνομαστικὸν κατάλογον ὅλων τῶν λογίων Ἑλλήνων πρὸς ματαίαν ἐπίδειξιν ἐνὸς ὀγκώδους βιβλίου, ὡς μὴ ὤφειλεν τυπωθέντος, ἐὰν ἐπρόσθετον μόνον ὁ δεῖνας Ἐγγράφε τι, καὶ ἂν τὸ ποιήμα τοῦ ἐγράφη εἰς ξένην γλῶσσαν ἀλλὰ ἠθέλησα διὰ τῆς πλήρους καταγραφῆς τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν νὰ κάμω γνωστὰ εἰς τοὺς ζῶντας Ἕλληνας καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τούτων τὰ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἢ νεοελληνικὴν διάλεκτον πονήματα

(α) Κατὰ τῆς συνήθειας ταύτης, ἥτις ἐσώζετο μέχρι τοῦ 1820 ἔτους, ἔγραφε καλίστα καὶ πολλὰ ὁ Κοραΐς. Καὶ ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ τοῦ 1816 ἔτους, σελ. 182, ἀναγινώσκειται αὐστηρὰ ἐπικρίσις τοῦ συντεθέντος ἐπιγράμματος εἰς ἑπαινον τοῦ Δημητρίου Γοβδελά ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Μιχαήλ.

ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐνησχολήθησαν οἱ προπάτορές των ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ζυγοῦ τοῦ ἔθνους μας.

Μὲ τὸν Κατάλογον τοῦτον, περιέχοντα μέχρι τῆς σήμερον 1200 περίπου συγγράμματα τῶν ἀκμαστάντων νεοελλήνων συγγραφέων ἀπὸ τὸ 1453 μέχρι τοῦ 1821 ἔτους ἀνὰ χεῖρας, δυνάμεθα εἰς τὸ ἐξῆς ν' ἀποδείξωμεν τὴν ἀμάθειαν τῶν τολμώϊτων νὰ συκοφαντήτωσι τὸ ἡμέτερον γένος, διότι ἐκεῖ ὅπου ὁμιλοῦσι τὰ πράγματα εἰς περιτταὶ αἰ φωνασικαὶ ἐνὸς Κομπανιώη, ἐνὸς Βαρδόλη καὶ ἐνὸς Φαλιμερβενέρου πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι νῦν ζῶντες Ἕλληνες δὲν εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων, ἀλλὰ σπέρματα ξενῶν φυλῶν (α).

Οἱ δὲ συγγραφεῖς τῶν ἡμερῶν μας θέλουσιν ἔχει τὸν Κατάλογόν μου ὡς Ὁδηγὸν εἰς τὰς βιβλιογραφικὰς των ἐρεῦνας περὶ τῶν προγενεστέρων ἐκδόσεων τοῦ δεινός ἢ δεινός συγγράμματος, ἐὰν κατὰ τύχην θελήσουν νὰ μετατυπώσωσι τοῦτο, ἢ ἀν θελήτωσι νὰ λαλήσουν περὶ συγγραμμάτων τυπωθέντων ὑπὸ νεωτέρων ἐλλήνων.

Ἐὰν ἡ πρώτη ἐκδοσις τοῦ καταλόγου μου, ἤθελε τυπωθῇ πρὶν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Α'. φυλλαδίου τοῦ Ἑλληνορηνήμορος, ἐκδοθέντος κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα τοῦ 1843 ἔτους, ὁ συντάκτης τούτου δὲν ἤθελε γράψῃ, ἐν σελ. 64. — Ἰουστίνου ἱστοριῶν Τρέχοντος τοῦ Πομπείου ἐπιτομὴ μετὰφρασις τοῦ Ἰουλίου ὑπὸ Μάκολα τινός τυπωθεῖσα ἐν Βενετίᾳ διότι ἤθελενεῦρῃ ἐν τῷ ἀριθμῷ (74) περὶ τοῦ λόγος βιβλίου, ἧτις ἔχει οὕτως: • Βιβλίον ἱστορικὸν καλούμενον • Ἰουστίνος, μεταφραστὴν ἐκ τῆς Λατινίδος φωνῆς εἰς ἀπλὴν φράσιν • παρὰ Ἰωάννου Μάκολα τοῦ Ἀθηναίου, κτλ. Ἐνετίητιν ἀρχ. πς. • εἰς 8. »

Καὶ ὁ ἐκδότης τῆς κατὰ τὸ τρέχον ἔτος μετατυπωθείτης ἐν Κερκύρᾳ Ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ἐὰν ἐσυμβουλευέτο τὸν ῥηθέντα κατάλογόν μου, δὲν ἤθελε εἰπεῖ θεικῶς εἰς τὰ Προλεγόμενά του σελ. κ'. — « Τρίτη ἐκδοσις καθότι δὲν γνωρίζομεν ἄλλην πρὸ αὐτῆς γενομένην, εἶται ἢ ἐν Ἑρετίᾳ παρὰ Νικολάῳ τῷ Γλυκεῖ 1813 » διότι ἤθελε παρατηρήσῃ καταγεγραμμένης ὑπὸ ἀριθ. 134 καὶ 228 δύο προγενεστέρως ἐκδόσεις κατὰ τὸ 1736 ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ κατὰ τὸ 1778 ἔτος ἐν Ἑρετίᾳ παρὰ Νικολάῳ τῷ Σάρῳ.

Ἐπὶ τέλους χρεωστῶ ν' ἀπαντήσω εἰς τὰς παρατηρήσεις δύο σοφῶν φίλων μου, τοῦ Ἰππότου Ἀνδρέου Μουτοξυδου, καὶ τοῦ Καθηγητοῦ Αἰμίλιου Τυπάλδου, οἵτινες διὰ τῶν ἐπιστολῶν των μ' ἐσυμβούλευσαν νὰ προσθέσω, ἐν περιπτώσει δευτέρας ἐκδόσεως τοῦ καταλόγου μου, εἰς πᾶσαν ἐπιγραφὴν τῶν βιβλίων τὸν ἀριθμὸν τῶν σελίδων

(α) Κατὰ τὸ 1802 ἔτος ὁ μακαρίτης Ἰωάννης Δωνᾶς Ἰατρός Κερκυραῖος ἐξέδωκεν ἐν Βενετίᾳ, ὑπὸ τοῦ ψευδωνύμου Μαρκήμιος Φραγκίικου Ἀλβεργάτου Καπακέλλου, θαυμαματικὴν ἡνείκεον κατὰ τῆς διατριβῆς τοῦ Ἀββᾶ Κομπανιώνη. Πρὸ τεσσάρων δὲ ἔτη ἐπ' αὐτῆς καὶ πολυμεθῆς ἱατρὸς Ἀθανάσιος Γεωργιάδης Λευκίας Φιλίππουπολitis ἐξέδωκεν ἐν Ἀθήναις ἐλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ πῶνημα ἐπιγραφόμενον. α. Ἀνατροπὴ τῶν » δοξασιῶν γραψάντων καὶ τύποις κοινωσάντων, ὅτι οὐδεὶς τῶν νῦν τὴν Ἑλλάδα οἰκούντων ἀπόγονος τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων ἐστίν. »

καὶ νὰ σημειώσω τὰς μετατυπώσεις αὐτῶν, διότι, παρατηρεῖ ὁ δεύτερος, συγχρόνως ἢ κατὰ πρώτην φοράν ἡναγερομένη ἐκδοσίς χωρὶς νὰ τυπωθῇ κατὰ πρότερον τὸ βιβλίον προξενεῖ ἀβεβαιότητα καὶ σύγχυσιν. Ἐὰν λοιπὸν ἐν τῇ παρούσῃ ἐκδόσει δὲν ἐπρόθετα καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν σελίδων ἐκάστου βιβλίου, τὸ ἐνόμιτα περιττὸν ἀφ' οὗ ἐσημείωσα ἀκριβῶς τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεως, τὸ ἔτος, καὶ τ' ὄνομα τοῦ τυπογράφου, διότι πολλὰ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ συγγραφεῖς οἵτινες δταν ἀναφέρωσιν ἐν πόνημα δὲν σημειοῦνσι τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεως τοῦτου καὶ τὸ ἔτος καθ' ὃ ἐτυπώθη. Κατέγραψα δὲ χωριστὰ βιβλίοις ἐκδόσεις ἐδημοσιεύθησαν μετὰ τὴν πρώτην ἀπὸ ἑτερον τυπογράφου, καὶ ἔχουσι προσθήκην τινὰ ἢ σημειώσεις τοῦ νέου ἐκδότου.

Ἐν τῷ τελει δὲ τῆς παρούσης ἐκδόσεως κατέγραψα ἐν εἴδει Προσθήκης·

α'. Ὅσα συγγράμματα ἐξεδώθησαν λατινιστὶ ὑπὸ τοῦ σωφωτάτου Ἀλλατίου, καὶ τῶν ὄχι πολὺ κατωτέρων τούτου Ἀρκουδίου, Καροφύλλου, καὶ ἄλλων τινῶν λατινιστῶν συγγραψάντων, ἐπειδὴ οὗτοι συνέγραψαν καὶ ἀπλοελληνιστί.

β'. Συγγράμματα τινὰ νεωτέρων ἑλλήνων τυπωθέντα ὑπὸ ἄλλογενῶν φιλελλήνων· καὶ

γ'. Ὀλίγα τινὰ βιβλία ἀπλοελληνιστὶ συγγραφέντα ὑπὸ ἄλλογενῶν ἀπὸ τῆς 15. μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος.

Ἐὰν δὲ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ παρόντος καταλόγου λάβω ἀνὰ χεῖρας καὶ ἕτερα μὴ ἐν αὐτῷ καταγεγραμμένα βιβλία, θέλω σπεύσει νὰ ἐκδόσω ταῦτα εἰς Παράρτημα, καὶ οὕτω θέλει γίνῃ πλήρης ὁ Κατάλογος τῆς νεωτέρας ἡμῶν γραμματείας ἢ παρ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου ἢ παρ' ἄλλου ἀξιωτέρου ἐμοῦ, κατὰ τὸ ρητὸν τοῦ σοφοῦ Σολομώντος· Δίδου σωφῶ ἀφορμὴν καὶ σοφώτερος ἔστω. Τότε θέλει εἶσθαι εὐκολώτερον νὰ συνταχθῇ ἡ τότε ἐπιθυμητὴ ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς Γραμματείας μέχρι τῆς πολιτικῆς ἀναγεννήσεως τῆς πολυπαθοῦς Ἑλλάδος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24 Νοεμβρίου 1847.

Υἱάινε.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων πονημάτων παρὰ τοῦ
Συντάκτου τοῦ παρόντος Καταλόγου.

- COMPENDIO della Storia di Scanderbeg, Principe dell'Albania tradotto dal greco moderno, corredato di Note, ec. Napoli 1820. tom. 2, εἰς 12.
- MEMORIA su alcuni costumi degli antichi Greci tuttora esistenti nell'isola di Leucade nel mare Ionio. Napoli. 1825. εἰς 8.
- RISPOSTA alle alcune osservazioni su detta Memoria, Corfù. 1826. εἰς 8.
- CORREZIONI ed Aggiunte alla Prefazione del Compendio Storico di Scanderbeg. Corfù. 1829. εἰς 12.
- RICERCHE Storico-Critiche su le tre città anticamente conosciute sotto il nome di Leucade. Venezia. 1830, εἰς 8.
- MÉMOIRES Biographiques-historiques sur le Président de la Grèce: I. Capodistrias. Paris. 1837. 2 vol. εἰς 8:
- ἹΣΤΟΡΙΚΗ Ἐκθεσις τῆς Ἐφημερίδος ὁ Ἑλληνοῦ Καθρέπτης Ἑλληνο. Γαλλ. Ἀθῆναι, 1839, εἰς 8.
- ΠΟΛΙΤΙΚΑ Σύμμικτα. Φυλλάδια δύο, Ἑλληνιστί Γαλλιστί. Ἀθῆναι, 1840 εἰς 8.
- SUL PROGRESSO e lo stato attuale della pubblica Istruzione nella Grecia. Napoli, 1841, εἰς 8.
- QUATRO Mesi in Firenze, ossia Relazione Storica del Congresso di Firenze. Parigi, 1841, εἰς 8.
- MÉMOIRE sur le Pilima, ou espèce de feutre dont les anciens se servaient pour la confection de leurs armures défensives, etc. Paris, 1842. in-8. καὶ 1843 εἰς 4.
- NOTIZIE Storico Biografiche sul Colonnello Demetrio Calergi. Corfù, 1843, εἰς 8.
- ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ Ἱστορικά Ὑπομνήματα περὶ τοῦ Κόμητος Φριδερίκου Γυλφορδ, καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ συστηθείσης Ἀκαδημίας. Ἑλλην. Ἱταλ. Ἀθήνησιν 1846 εἰς 8.
- ΕΠΙΣΤΟΛΗ πρὸς τὸν Ἑλλογιμώτατον Ἱππότην Ἀνδρέαν Μουστοξύδη, πρῶτον ἑσπρον τῆς ἐν Ἑλλάδι Δημοσίας Ἐκπαιδευτικῆς περὶ τοῦ βιβλίου ἐπιγραφομένου ΑΝΘΟΣ τῆς παλαιᾶς τε καὶ νέας Διαθήκης ὑπὸ Ἰωαννικίου Καρτάνου. Ἀθήνησιν 1847.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000050274